

Umhverfis- og samgöngunefnd Alþingis
Nefndasvið Alþingis, Sigrún Helga Sigurjónsdóttir
Alþingi v/Austurvöll
150 REYKJAVÍK

Garðabær, 13. nóvember 2020

Tilvísun: 202010-0044/42-1-1 Umsagnir um frumvörp
TB
jgo/tb

Efni: Frumvarp til laga um loftslagsmál (bindandi markmið), 32. mál.

Vísað er til meðfylgjandi tölvupósts/bréfs frá Umhverfis- og samgöngunefnd Alþingis, dags. 22. október sl., þar sem óskað er eftir umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands um framvarp til laga um loftslagsmál (bindandi markmið), 32. mál. Í frumvarpinu er lagt til, í samræmi við markmið Parísarsamningsins frá 2015, að lögfesta annars vegar markmið um kolefnishlutleysi Íslands árið 2040 og hins vegar þá vörðu á leiðinni til kolefnishlutleysis að dregið skuli út losum um 70% fyrir árið 2030 miðað við losun árisins 1990. Jafnframt verði fest í sessi skýrt ferli þar sem árangur af aðgerðum stjórnvalda er metinn af óháðum sérfræðingum, markmið þeirra endurskoðuð, metnaður aukinn og staðið fyrir opinberri umræðu.

Náttúrufræðistofnun gaf umsögn, sjá meðfylgjandi bréf, um frumvarp til laga um breytingu á lögum um loftslagsmál nr. 70/2012 23. apríl 2019. Þær breytingar miðuðu að því að styrkja stjórnslu og umgjörð laganna m.a. með stofnun Loftslagsráðs og aðlögun íslensks samfélags að loftslagsbreytingum. Í umsögn sinni benti Náttúrufræðistofnun m.a. á að umfang Loftslagsráðs og ósvissa um fjármögnun aðgerða. Einnig benti stofnunin á að ákvæði um aðlögun að loftslagsbreytingum væri mjög veikt í lögnum en þar er vísað til setningar reglugerðar. Undanfarið hefur komið í ljós að markmiðum um minnkun á losun eða bindingu kolefnis hafa ekki náðst <https://frettabladid.overcastcdn.com/documents/201110.pdf>.

Náttúrufræðistofnun getur tekið undir að þau markmið sem Ísland hefur skuldbundið sig til að vinna eftir skv. Parísarsamningnum verði lögfest með skýrum hætti en að ekki sé vísað til setningu reglugerða eða aðgerðaáætlana. Það síðastnefnda eru fyrst og fremst „tæki“ til að stýra framkvæmdaþætti fyrrgreindra markmiða.

Í 5. gr. frumvarpsins segir um skipun fulltrúa í loftslagsráð: „Ráðherra skipar fimm fulltrúa í loftslagsráð til þriggja ára og jafnmarga til vara. Skulu tveir fulltrúanna skipaðir samkvæmt tilnefningu Alþingis og þrír samkvæmt tilnefningu samstarfsnefndar háskólastigsins..... Þá eina má skipa fulltrúa í loftslagsráð sem lokið hafa framhaldsnámi á háskólastigi á fræðasviði sem lýtur að hlutverki ráðsins.“ Vissulega á að krefjast þess að í Loftslagsráði séu einstaklingar sem hafi þekkingu, þ.e. fræðilega/vísindalega þekkingu, á loftslagsmálum. Það fræðasvið getur hins vegar náð yfir mjög ólíka þætti allt frá efnafræði yfir í vistfræði og verkfræði og svo að sjálfsögðu yfir í það sem snýr að mannlegri hegðun. Hverjir þeir einu eru er því óvíst. Allar aðgerðir í loftslagsmálum hafa afleiðingar og tryggja þarf að þær séu til bóta en hafi ekki neikvæð áhrif náttúruna eins og sjálfur orsakavaldurinn. Eins og kemur fram í greinargerð þarf að tryggja að aðgerðir séu ekki málamiðlun ólíkra hagsmuna, sem verður kannski til þess að

lítill árangur næst. Hvort það er gert með framangreindum hætti er óvíst þar sem háskólamenn jafnt sem aðrir hafa einnig hagsmuna að gæta. Hvort samstarfsnefnd háskólastigsins sé því hinn eini rétti vettvangur til skipunar fræðimanna í ráðið skal ósagt látið.

Varðandi loftslagsráð og loftslagsvettvang:

Náttúrufræðistofnun vill einnig varpa fram þeirri spurningu hvort Loftslagsráð eigi yfirleitt að vera hlutastarf eins og virðist vera gert ráð fyrir. Miðað við hlutverk ráðsins er um ærið starf að ræða. Ef um hlutastarf er að ræða þarf að tryggja ráðnir séu starfsmenn sem geta sinnt hinum ýmsu hlutverkum ráðsins. Einnig má spyrja hvort þriggja ára skipunartími, eða fjögurra ára í núgildandi lögum, sé ekki of stuttur miðað við að um margra ára verkefni er að ræða og ör skipti ráðsmanna ekki æskileg. Hér mætti íhuga að skipa ráðið að hluta, á víxl, á nokkurra ára fresti til að viðhalda þekkingu og samhengi við það sem áður hefur verið gert.

Náttúrufræðistofnun getur tekið undur markmið með loftslagsvettvangi.

Virðingarfyllt,

Jón Gunnar Ottósson
forstjóri

Trausti Baldursson
forstöðumaður vistfræði- og ráðgjafardeildar

Meðf: Umsögn Náttúrufræðistofnunar frá 23. apríl 2019.

